

voor zooverre voldoende diepte is verkregen, met opgelost vernis afgedekt. Hoè diep de lijnen moeten bijten ten opzichte van elkaar, is natuurlijk een voornaam punt, het is mechanisch niet te regelen of te controleren, 't gevoel, door ervaring gesteund, overweegt. Is eindelijk de grootste kracht

verkregen, dan wordt door ze op te lossen, alle vernis van voor- en achterkant der plaat verwijderd en deze is dan gereed om te worden gedrukt. Zij zal dan echter in vele gevallen nog niet volkomen aan de bedoeling van den etser beantwoorden, ook kunnen er plaatsen zijn die een nieuwe behandeling met zuur vereischen. De afdrukken gemaakt tijdens den eersten toestand zijn drukken van deneersten, staat; na elke verandering worden weer proefdrukken gemaakt, die dan den tweeden, derden, vierden staat, enz. vormen. Door elke nieuwe be-

handeling met zuur moet de plaat weer eerst geheel gevernist worden, beteekend, gebeten, schoongemaakt en is dan pas weer voor den druk gereed. Deze drukken zijn dus alle proefdrukken (*épreuves d'artiste*), zij dienen om den etser 't resultaat van zijn werk zuiver te laten zien. Is ten slotte het gewenschte eind-effect verkregen, dan worden de af-

drukken gemaakt, die de oplaag vormen welke voor verzamelaars is bestemd.

We zeiden zooeven, dat de teekening in haar geheel op de plaat kan worden aangebracht, waarna dan eerst 't geheel, en vervolgens gedeelten worden gebeten. Echter ook de omgekeerde volgorde is mogelijk:

door eerst op de plaat de lijnen te zetten, die de sterkste zullen moeten worden en deze eenmaal te bijten, krijgen deze een voorsprong in diepte. Immers: worden nu lijnen gezet die iets minder krachtig moeten worden en de plaat weer in het zuurbad gelegd, dan bijten ook de lijnen weer mede { die reeds gezet en gebeten waren. Zoo kan men doorgaan en de lichte lijnen voor 't allerlaatst bewaren. Aan deze manier is de naam van den Engelschman Seymour Haden verbonden. Dikwijls ook worden beide methodes doorelkaar aangewend.*)

AFB. 7. JAN POORTENAAR. GATEWAY. HET GEBRUIK VAN EEN TINT DIE MEN BIJ HET DRUKKEN OP DE PLAAT LAAT STAAN: SLECHTS HET MIDDENGEDEELTE DER ETS IS GEHEEL MET DE HAND SCHOONGEVEEGD OP DE MANIER ZOOALS AFB. 6 ZIEN LAAT.

Welke zijn nu de verschillende manieren waarop na de eerste staat veranderingen kunnen worden aangebracht?

*) Voor zeer krachtige lijnen kan bij beide manieren de *échope* worden gebruikt: een dikke naald waarvan de punt stomp of plat inplaats van scherp is geslepen; en die dus als het ware smalle strooken uit de etsgrond wegneemt.